

TER BESLISSING

Datum

22 april 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/97371

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Aansturing NS en ProRail

Beslistermijn

19-05-2025

Bijlage(n)

10

Aan

Staatssecretaris

nota

Jaarverantwoording ProRail en NS 2024

Aanleiding

Conform de afspraken in de beheer- en vervoerconcessie informeren ProRail en NS IenW na afloop van elk kalenderjaar in de jaarrapportages over de uitvoering van het beheerplan en vervoerplan en de prestaties op het spoor. Wat betreft NS betreft het de laatste verantwoording over de vorige concessie, deze volgt ook de systematiek zoals afgesproken in de HRN-concessie 2015-2044. Het is gebruikelijk de Kamer hierover te informeren en in die brief ook andere onderwerpen op te nemen die raken aan de concessies.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

1. Kennis te nemen van de prestaties van NS en ProRail.
2. In te stemmen met rechtvaardigingsgronden van ProRail en/of NS voor de volgende prestatie indicatoren: Reizigerspunctualiteit 5 minuten op de HSL en Kwaliteit van aansluitingen.
3. In te stemmen met de afspraak tussen IenW en NS om de bonus in te zetten ten behoeve van sociale veiligheid (bijvoorbeeld voor de uitrol van bodycams).
4. Akkoord te gaan met het afronden van het verbeterprogramma HSL-Zuid en om in te stemmen met het voorstel voor opvolging en het rapport met de Tweede Kamer te delen.
5. Akkoord te gaan met het naar de Kamer verzenden van de Kamerbrief over de jaarverantwoordingen 2024, met bijbehorende bijlagen.
6. Akkoord te gaan met de verzending naar NS en ProRail van de handhavingsovereenkomsten.

Kernpunten

Prestaties NS en ProRail en bijbehorende rechtvaardigingsgronden.

Elk jaar worden de prestaties van NS en ProRail beoordeeld aan de hand van de score op de prestatie-indicatoren. IenW velt aan de hand van de jaarverantwoordingen een formeel oordeel over de behaalde prestaties. Voor de afgesproken prestatie-indicatoren gelden bodem- en streefwaarden. ProRail en NS moeten ieder jaar in ieder geval de bodemwaarden halen, de streefwaarden gelden voor het laatste jaar in de afgesproken periode (in dit geval 2024).

IenW legt **ProRail en NS** een boete op als een bodemwaarde niet wordt gehaald. Hierop kan een uitzondering gemaakt worden als ProRail en/of NS een rechtvaardigingsgrond indient en IenW deze accepteert. In de vervoerconcessie is opgenomen dat **NS** aan IenW ook een malus verschuldigd is als een streefwaarde

niet wordt gehaald, of dat NS een bonus krijgt als een streefwaarde wel wordt gehaald (de zogenaamde bonus-malus systematiek). NS kan voor het niet behalen van de streefwaarden een rechtvaardigingsgrond indienen die IenW al dan niet kan accepteren. Voor ProRail gelden ook streefwaarden, maar hier is in de beheerconcessie geen bonus of malus aan gekoppeld.

ProRail en NS hadden in 2024 drie gezamenlijke prestatie-indicatoren. Naast de drie gezamenlijke prestatie-indicatoren gelden er acht prestatie-indicatoren specifiek voor NS en vier voor ProRail.

Tabel prestatie-indicatoren NS en ProRail

Prestatie-indicator	Gezamenlijk, ProRail of NS	Bodemwaarde gehaald	Streefwaarde gehaald
Reizigerspunctualiteit 5 minuten HRN	gezamenlijk	Ja	Nee
Reizigerspunctualiteit 15 minuten HRN	gezamenlijk	Ja	Nee
Reizigerspunctualiteit 5 minuten HSL	gezamenlijk	Nee	Nee
Betrouwbaarheid regionale series	ProRail	Ja	Nee
Impactvolle verstoringen op de infra	ProRail	Ja	Nee
Klantoordeel goederenvervoerders	ProRail	Ja	Nee
Klantoordeel reizigersvervoerders	ProRail	Ja	Nee
Zitplaatskans spits HRN	NS	Ja	Nee
Zitplaatskans spits HSL	NS	Ja	Nee
Drukke treinen spits HRN	NS	Ja	Ja
Reisinformatie	NS	Ja	Ja
Kwaliteit van aansluitingen	NS	Nee	Nee
Klantoordeel HRN	NS	Ja	Ja
Klantoordeel HSL	NS	Ja	Ja
Klantoordeel Sociale Veiligheid	NS	Ja	Ja

Beoordeling prestaties ProRail

ProRail heeft in 2024 de bodemwaarde van alle prestatie-indicatoren gehaald, met uitzondering van Reizigerspunctualiteit 5 min HSL. Hiervoor heeft ProRail een rechtvaardigingsgrond ingediend. De rechtvaardigingsgrond is onderbouwd doormiddel van een gezamenlijke analyse (met NS). De conclusie van de analyse is dat het aannemelijk is dat de bodemwaarde wel zou zijn gehaald zonder de directe en indirecte gevolgen van de tijdelijke snelheidsbeperkingen op de HSL. De tijdelijke snelheidsbeperkingen zijn het gevolg van ontwerpfouten en betonschade aan de HSL. Het advies is om de rechtvaardigingsgrond te honoreren en ProRail geen boete op te leggen. Indien u de rechtvaardigingsgrond niet honoreert, dient ProRail IenW een geldsom te betalen van € 2.750.000,-.

Daarnaast heeft ProRail geen van de streefwaarden voor 2024 behaald. Hiervoor geldt geen bonus/malus systematiek. In algemene zin is het goed dat ProRail (voor zowel de prestatie-indicatoren die specifiek voor ProRail gelden als voor de gezamenlijke indicatoren) de bodemwaarden heeft weten te halen. In de Kamerbrief wordt benoemd dat de streefwaarden ook golden voor 2024, dat de bodem- en streefwaarden van de prestatie-indicatoren die specifiek voor ProRail

Datum
22 april 2025

Onze referentie
IENW/BSK-2025/57379

Opgesteld door
DG Mobiliteit
Dir. Openbaar Vervoer en Spoor
Aansturing NS en ProRail

Aan
Staatssecretaris

Bijlage(n)
8

gelden zijn verlengd tot en met 2025 en dat IenW ervan uitgaat dat ProRail haar uiterste best doet om in 2025 haar prestaties te verbeteren.

Beoordeling prestaties NS

NS heeft van de elf prestatie-indicatoren twee bodemwaarden niet gehaald, namelijk de gezamenlijke prestatie-indicator Reizigerspunctualiteit 5 min HSL en Kwaliteit van aansluitingen. Voor het niet behalen van de bodemwaarden heeft NS rechtvaardigingsgronden ingediend. Wat betreft de rechtvaardigingsgrond voor Reizigerspunctualiteit 5 min HSL zijn de gronden – op basis van de gemeenschappelijke analyse – gelijk aan die van ProRail (zie onder punt 2 hierboven). NS stelt verder dat zij de bodemwaarde van Kwaliteit van aansluitingen wel zou hebben behaald zonder externe factoren als tijdelijke snelheidsbeperkingen, vertraagde internationale treinen en de 80-weekse werkzaamheden rondom Emmerich. Dit is onderbouwd tijdens een deepdive met een nadere duiding van de analyse per brief. De onderbouwing van NS voor Kwaliteit van aansluitingen is plausibel en u wordt geadviseerd om de rechtvaardigingsgrond te honoreren.

Bonus-malus streefwaarden NS

In de vervoerconcessie 2015-2024 was een bonus-malus systematiek afgesproken voor de streefwaarden. Van de acht prestatie-indicatoren die specifiek voor NS gelden, heeft NS in 2024 vijf streefwaarden behaald. Voor de streefwaarden van de Reizigerspunctualiteit prestatie-indicatoren geldt geen malus. De toenmalige staatssecretaris had na de Midterm review besloten dat aan de prestatie-indicatoren – die te maken hebben met het faciliteren van de reizigersgroei – alleen een positieve stimulans aan te verbinden. De streefwaarde van Kwaliteit van aansluitingen is niet behaald. NS heeft voor deze prestatie-indicator dezelfde rechtvaardigingsgrond als die voor de bodemwaarde ingediend.

Indien de rechtvaardigingsgronden van NS worden gehonoreerd, blijft er na de bonus-malusberekening een bedrag over van € 500.000,- dat IenW aan NS dient uit te keren. NS en IenW hebben besproken deze bonus in te willen zetten aan de bevordering van sociale veiligheid (bijvoorbeeld voor de uitrol van bodycams). Indien beide rechtvaardigingsgronden van NS niet worden gehonoreerd, blijft er na de bonus-malusberekening een bedrag over van € 2.500.000,- dat NS aan IenW moet betalen. Indien slechts één van de rechtvaardigingsgronden wordt gehonoreerd, blijft er na de bonus-malusberekening een bedrag over van € 1.000.000,- dat NS aan IenW moet betalen.

Evaluatie verbeterprogramma HSL-Zuid

Het Verbeterprogramma HSL-Zuid viel onder de Hoofdrailnet Concessie 2015-2024 met NS. Nu deze concessie afgelopen is, is dit programma geëvalueerd. Hiermee kan het programma beëindigd worden, maar geeft ook enkele aandachtspunten mee. In bijgaande Kamerbrief wordt ingegaan op de uitkomsten en de opvolging van het rapport. Het rapport zal als bijlage meegaan naar de Tweede Kamer.

Uit de evaluatie van het Verbeterprogramma HSL blijkt dat de doelen tussen 2017 en 2019 grotendeels zijn gehaald. Dit was ook zo tijdens corona (2020-2022), behalve als het gaat om uitval. Het voorstel is om in lijn met het rapport het Verbeterprogramma HSL te beëindigen, maar om in ieder geval in 2025 de rapportages en overlegstructuur met NS, ProRail, ILT en Infrabeleid voort te zetten. Dit om de prestaties te monitoren en de volledige instroom van de ICNG op de HSL af te ronden.

Het voorstel voor opvolging is afgestemd met de Stuurgroep HSL-Zuid. De reiziger heeft baat bij verbetering van de prestaties op de HSL, daarom wil IenW deze blijven monitoren.

Datum

22 april 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/57379

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Aansturing NS en ProRail

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

8

Motie Eerdmans netheid treinen

Mede naar aanleiding van de motie Eerdmans (29984-1228), heeft IenW met NS gesproken over de maatregelen die NS neemt om de netheid van treinen te verbeteren. Voor het interieur van de treinen richten de maatregelen van NS zich op (1) het werven en behouden van schoonmaakpersoneel, (2) het efficiënter inzetten van de beschikbare schoonmaakcapaciteit (waarbij de vuilste treinen voorrang krijgen), en (3) het optimaliseren van het reinigingsproces. Voor de buitenkant van de treinen geeft NS op de korte termijn prioriteit aan het snel schoonmaken van de meest vervuilde treinen, en investeert NS voor de langere termijn onder meer in de modernisering en uitbreiding van treinwasinstallaties, en de ontwikkeling en toepassing van vuilbestendige(re) treincoatings. NS is gevraagd om in de halfjaarverantwoording over 2025 een update te geven over de voortgang van deze inspanningen. De motie wordt hiermee als afgedaan beschouwd.

Verbindingen naar Brussel

In deze brief wordt stilgestaan bij de Ingebruikname Adviezen (IGA) voor het materieel voor een verbinding tussen Amsterdam en Brussel (de Eurocity Direct) en een verbinding tussen Rotterdam en Brussel met een regionaal karakter (de EuroCity). In de brief wordt aangegeven dat de inzet van TRAXX-materieel onwenselijk is vanwege de mogelijke schade die hierdoor ontstaat aan de spoorstaven op de HSL-infrastructuur en dat IenW verwacht dat dit materieel zo snel mogelijk wordt vervangen door geschikt materieel.

Krachtenveld

Vorig jaar was de Kamer kritisch over de behaalde prestaties. Aan de hand daarvan is het verbeterprogramma Betrouwbaar Beter gestart. De prestaties zijn, mede dankzij de maatregelen binnen dit programma, in 2024 verbeterd. Tijdens vorige debatten zijn er ook vragen gesteld over het behalen van de streefwaarden, die voor NS in 2024 van toepassing zijn.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Toelichting

De jaarverantwoordingen zijn bedoeld om inzicht te geven in de uitvoering van het vervoer- en beheerplan. Ook rapporteren ProRail en NS over de afgesproken prestatie- en informatie-indicatoren en de uitvoering van programma's. Op basis van deze rapportages vormt IenW als concessieverlener een formeel oordeel en wordt bij het niet nakomen van prestatieafspraken eventueel een boete opgelegd (tenzij een ingediende rechtvaardigingsgrond wordt gehonoreerd).

De jaarverantwoording van ProRail bestaat uit deel A en deel B. Alleen deel A wordt naar de Kamer gestuurd. Deel B bevat financiële gegevens over 2024 en gegevens over MIRT-projecten. Financiële informatie wordt aangeboden in de spoorbijlage bij het Jaarverslag Mobiliteitsfonds 2024. Ontwikkelingen bij MIRT projecten worden gepresenteerd in het MIRT-overzicht dat jaarlijks gelijktijdig met de ontwerpbegroting verschijnt. Dit is in lijn met het advies van de commissie-Kuiken uit 2012 om geen verschillende cijfers meer aan de Kamer te sturen.

Datum

22 april 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/57379

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Aansturing NS en ProRail

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

8

Verbeterprogramma HSL-Zuid

Vanaf 2017 is er een Verbeterprogramma geweest voor de HSL. De doelen betroffen het verbeteren van de prestaties (verminderen van uitval, het verbeteren van de trein- en reizigerspunctualiteit, het sneller afhandelen van strandingen, het stabiliseren van de prestaties) en het beheersen van productstappen. De instroom van de ICNG was hier geen direct onderdeel van. Voor dit verbeterprogramma is een overlegstructuur met een Stuurgroep HSL-Zuid en alliantieoverleggen ingericht. Hieraan nemen ProRail, NS, ILT, Infrasppeed en IenW deel.

Vanaf 2022 namen de prestaties af vanwege de tijdelijke snelheidsbeperkingen, problemen met het materieel en (in 2023) groot onderhoud aan de infrastructuur. Hier is de laatste jaren veel aandacht voor geweest en dit heeft ook invloed gehad op de prestaties.

Met het Verbeterprogramma HSL is de samenwerking tussen ProRail en NS verbeterd, waardoor geborgd wordt dat beide organisaties gefocust zijn op gezamenlijke oplossingen.

Datum

22 april 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/57379

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Openbaar Vervoer en
Spoor
Aansturing NS en ProRail

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

8

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Kamerbrief jaarverantwoording ProRail en NS	De Kamerbrief over de jaarverantwoordingen.
03	ProRail jaarrapportage (deel A)	Het deel van de jaarrapportage van ProRail dat naar de Kamer wordt gestuurd.
04	ProRail jaarrapportage (deel B)	Het deel van de jaarrapportage van ProRail dat niet naar de Kamer wordt gestuurd.
05	Brief rechtvaardigingsgrondslag HSL ProRail	De brief waarin ProRail aanspraak maakt op een rechtvaardigingsgrond voor het niet behalen van de bodemwaarde van de reizigerspunctualiteit op de HSL dat naar de Kamer wordt gestuurd.
06	Handhavingsbrief prestaties ProRail 2024	De brief aan ProRail met het definitieve oordeel over de prestaties van 2024.
07	Rapport Evaluatie Verbeterprogramma HSL-Zuid	Het evaluatierapport van het verbeterprogramma HSL-Zuid
08	Handhavingsbrief prestaties NS 2024	De brief aan NS met het definitieve oordeel over de prestaties van 2024.

09	NS Jaarverantwoording	De jaarverantwoording van NS die naar de Kamer wordt gestuurd.
10	Brief NS rechtvaardigingsgronden KvA en RPUN HSL	De brief waarin NS aanspraak maakt op een rechtvaardigingsgrond voor het niet behalen van de bodem en streefwaarde van de Kwaliteit van Aansluitingen en Punctualiteit op de HSL die naar de Kamer wordt gestuurd.
11	Brief duiding klantoordelen NS 2024	De brief waarin NS duiding geeft op de klantoordelen die naar de Kamer wordt gestuurd.
12	Duiding PI Kwaliteit van aansluitingen van NS op andere vervoerders 2024	De brief waarin NS duiding geeft op de prestatie-indicator Kwaliteit van aansluitingen die naar de Kamer wordt gestuurd.
13	Addendum duiding klantoordelen NS 2024	Het addendum bij de jaarverantwoording van NS waarin een duiding op de klantoordelen wordt gegeven die naar de Kamer wordt gestuurd.

Datum

22 april 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/57379

Opgesteld door

DG Mobiliteit
Dir. Openbaar Vervoer en Spoor
Aansturing NS en ProRail

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

8